O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori
M.E. Po'latov

2024 yil "29" 08

Ro'yxatga olindi: № FD-08-39
2024 yil "29" 08

MENEJMENTNING TADQIQOT USULLARI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	**400000**	– Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	**410000**	– Biznes va boshqaruv
Magistratura mutaxassisligi:	**70410801**	– Menejment

SAMARQAND-2024

Fan/modul kodi RESMAN5	O‘quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS – Kreditlar 5
Fan/modul turi Majburiy	Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 5

1.	Fan nomi	Umumiy yuklama hajmi (soat)	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)
	Menejmentning tadqiqot usullari	150	60	90

2. **I. Fanning mazmuni.**

Fanni o‘qitishdan maqsad –talabalarda iqtisodiy jarayonlarni, ularga ta’sir etayotgan omillarni, boshqaruv qarorlarining oqibatlarini aynan menejmentga xos usullar yordamida tadqiq etish usullarini o‘rganish, menejerga qabul qilinayotgan boshqaruv qarorlarini asoslash, ularning oqibatlarini oldindan ko‘ra bilish bo‘yicha mutaxassislikka mos bilim, ko‘nikma va malaka shakllantirishdir.

Maqsaddan kelib chiqqan holda talabalarda nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalalar, iqtisodiy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Fanning vazifasi – talabalarni menejmentda tadqiqotlarning nazariy-uslubiy asoslari bilan tanishtirish, talabalarda boshqaruv vaziyatlarini tadqiq etish uslubiyoti bo‘yicha fikrlashni rivojlantirish, menejment tadqiqotlarida umumilmiy va rasmiy-mantiqiy usullar, operatsiyalarni tadqiq etish usullari, tadqiqotlarning aniq (maxsus) usullari, sifatga doir usullari, statistik va ekonometrik usullarini qo‘llash, menejmentda tadqiqotlarni rejalashtirish va tashkil etish hamda tadqiqotlarning samaradorligini baholash ko‘nikmalarini shakllantirishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)
Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:
1-modul. Menejment tizimining nazariy-uslubiy asoslari

1-mavzu. Boshqaruvni rivojlantirishda tadqiqotlarning o‘rni

Tadqiqot muammo va vaziyatlarni anglash, ularning kelib chiqish sabablari, xususiyatlari va mazmunini aniqlash, ularni echish yo‘llari va vositalarini topishdan iborat faoliyatdir. Boshqaruv tadqiqotining maqsadi, vazifalari, ob’ekti va predmeti. Samarali boshqaruv qarorlari qabul qilishda muammoli vaziyatlarni tadqiq etishning o‘rni.

Tadqiqot muammosini tanlash mezonlari. Tadqiqot uslubiyoti. G‘arb menejmentida asosiy uslubiy yondoshuvlar.

4. Формичев И.А. Исследование систем управления. Учебник.-М.: Издателско-торговая корпорация “Дашков и К”, 2013 -348 с.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

5. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. - T.: O‘zbekiston, 2014.-76 b.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7-fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-4947-sonli Farmoni.
7. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qatiy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. - T.: O‘zbekiston, 2017. — 104 b.
8. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. - T.: O‘zbekiston, 2017. — 48 b.
9. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: O‘zbekiston, 2017. - 488 b.
10. Мильник В.В., Титаренко Б.П.Волочиенко В.А. Исследование систем управления. Учебное пособие. -М.: Академический проект, Трикета - 2005 - 352 с.

Axborot manbalari (saytlar):

1. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali.
2. www.lex.uz - O‘zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
3. www.ziyonet.uz
4. www.managment.ru
5. http://grad-schools.usnews.rankingsandreviews.com / best-graduate-schools / top-humanities-schools/economics-rankings

7. Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O`quv uslubiy kengashining 2024-yil 29 avgustdagi 1-sonli yig`ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ FD-08-39

8. **Fan/modul uchun mas’ullar:**
F.U.Tursunov, “Menejment” kafedrasi dotsenti

9. **Taqrizchilar:**
1. Arabov N. – SamDU professori, i.f.d.
2. Yunusov M.M.- “Kafolat” sug‘urta aksionerlik jamiyati Samarqand viloyat filiali direktori

	6. Faraz qilish mantiqiy voqelik sifatida. 7. Isbot mantiqiy voqelik sifatida. 8. Tasniflash mantiqiy voqelik sifatida. 9. Boshqaruv maqsadlarini tadqiq qilish va loyihalashtirish. 10. Boshqaruv funksiyalarini tadqiq etish va loyihalashtirish. 11. Boshqaruv tuzilmalarini tadqiq etish va loyihalashtirish. 12. Boshqaruv qarorlarini tadqiq etish va loyihalashtirish. 13. Tizimli tadqiqotlarda boshqaruv hisobi. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.
3.	**VI. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalari.** **Talaba bilishi kerak:** Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. ***Talaba:*** - korxonaning ichki va tashqi muhitlarini tahlil qilish modellari, menejmentda tadqiqot usullari samaradorligini oshirish va takomilpashtirish uslubiyatlari *haqida tasavvurga ega bo'lishi;* - menejmentda tadqiqot usullarining yangi analitik usullarini ishlatish; raqobat muhitini tadqiq etish, menejmentda tadqiqot usullarini rejalashtirish va ijrosini ta'minlash usullarini *bilishi va ulardan foydalana olishi;* - menejmentda tadqiqot usullarini rejalashtirish, tashkil etish va usullarini qo'llay olish *ko'nikmalariga ega bo'lishi.*
4.	**VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • faol va interfaol keys-stadilar; • taqdimotlar, slaydlar va videoroliklar.
5.	**VIII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish.
6.	**Асосий адабиётлар:** 1. Alemasov V., Mamadaliyev Sh.O. "Ilmiy tadqiqot: metodologiya, metodika, idodiyot" kursidan katta ilmiy xodimlar-izlanuvchilar va mustaqil izlanuvchilar uchun o'quv qo'llanma.-T: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2015.-102 b. 2. Мельников, В. П. Исследование систем управления: учебник для академического бакалавриата / В. П. Мельников, А. Г. Схиртладзе. — М.: Издательство Юрайт, 2016. — 447 с. 3. Management. John R. Schermerhorn, P. Davidson, A. Factor, P. Woods, A. Simon, E. McBarron. 6 th edition. 2017.pdf

	2-mavzu. Menejmentda tadqiqotlarning nazariy-uslubiy asoslari Menejmentda tadqiqotlar o'tkazish maqsadlari va vazifalari. Menejer faoliyatida tadqiqotchilik funksiyasining o'rni va vazifalari. Tadqiqotning asosiy qadamlari va tadqiqotchining hal qiluvchi kompetensiyasi. Menejmentda tadqiqotlarning asosiy yo'nalishlari. Menejmentda ratsionallik va mavhumlik. Boshqaruv konsepsiyasi: joriy boshqaruv faoliyatida muammolar qanday paydo bo'ladi. Tadqiqotchilik faoliyatining umumiy ta'rifi. Bilish nazariyasini tanlash: tadqiqotchilik muqobillari. Tadqiqotchilik yondashuvini tanlashga menejerning shaxsiy xususiyatlari ta'siri. **3-mavzu. Boshqaruv vaziyatlarini tadqiq etish uslubiyoti** Tadqiqot - boshqarish jarayonining dastlabki bosqichi sifatida. Fundamental va amaliy, miqdor va sifat, natural.va qiymat, absolyut va nisbiy, nodir va majmuaviy tadqiqotlar. Qo'llanilayotgan tadqiqot turining tashkiliy omillari - qaror qabul qilish darajasi, kutilayotgan natija va boshqa omillarga bog'liqligi. Boshqaruv faoliyatida muammoli vaziyatlar. Tadqiqotda muammoni qo'yish darajalari: intuitiv (hissiy) anglash, mahalliylashtirish, kompozitsiya (joylashtirish), baholash, asoslash, eksplikatsiya (tushuntirish). **2-Modul. Menejmentda tadqiq etish usullari** **4-mavzu. Menejment tadqiqotlarida umumilmiy va rasmiy-mantiqiy usullar** Tizimli yondashuv usullari (tizimli tahlil, modellashtirish), mantiqiy nazariy-usullar (abstraksiyalash, taqqoslash, induksiya, deduksiya), emperik-nazariy (eksperiment, o'lchash, kuzatish, ta'riflash). Tadqiqotning asosiy maqsadlarini aniqlash. Muammoli vaziyat tarifi va dastlabki tahlili. Ilmiy muammo ifodasi. Farazlarni (gipotezalarni) ishlab chiqish. Markaziy va ishchi farazlar tushunchasi. Axborotlarni yig'ish va tasniflash. Konsepsiya (ilmiy nazariya) ishlab chiqish bosqichlari. Tadqiqot natijalarining haqiqiyligini tekshirish. Tadqiq etilayotgan ob'ektning istalgan va dadidiy xolati 5ftasidagi nomuvofidlik. Muammo echimiga mezonlar ifodasining ta'siri. **5-mavzu. Menejmentda operatsiyalarni tadqiq etish usullari** Operatsiyalarni tadqiq etish vazifalari, uslubiy tamoyillari va ishchi usullari - maxsus ilmiy va amaliy kurs sifatida. Amaliyotning turli sohalari masalalarini echishda qo'llaniladigan oqillashtirishning matematik usullari: chiziqli, nochiziqli, dinamik dasturlash, o'yinlar nazariyasi, ommaviy xizmat ko'rsatish nazariyasi va boshqalar. Operatsiyalarni tadqiq etish usullari qo'llaniladigan muhim sohalar. Operatsiyalarni tadqiq etish usullari yordamida echiladigan boshqaruv masalalarining turlari. Boshqaruv echimlarini oqillashtirish tushunchasi va tamoyillari. Oqillik ko'rsatkichlari

va mezonlari. Tarmoq rejalashtirilishi va boshqaruvining umumiy tarifi.

6-mavzu. Menejmentda tadqiqotning aniq (maxsus) usullari

Tadqiqotning aniq usullari - tadqiqot ob'ekti xususiyatlari, predmeti va vazifalarini aks ettiruvchi usullar sifatida. Xujjatlarning o'rganish usullari. Ijtimoiy tadqiqotlar usullari. Test sinovlari, sotsiometriya, ishbop o'yinlar, tadqiq etuvchi modelashtirish usullari. Ekspert baholash usuli. Ekspert guruhiga ekspertlarni tanlash muammosi. Ekspertlarni tanlash usullari. SWOT - tahlil: mohiyati, qo'llash sohalari, kamchiliklari. SWOT - tahlil turlari: SNW - tahlili, SMART - tahlili. Menejmentda ierarxiyalar tahlili usuli. Morfologik tahlil usuli. Aqliy xujum usuli.

7-mavzu. Menejmentda tadqiqotlarni rejalashtirish va tashkil etish

Tadqiqot dasturini shakllantirish. Izlanish tadqiqotlari va loyihalari. Tadqiqot maqsadlarining nusxalari. Raqobatdosh farazlarni ishlab chiqish va hisoblash. Farazlarni tekshirish. Eksperimental tadqiqotlar. Eksperimental guruh va uni shakllantirish. Tadqidqot jarayoni. Dala eksperimentlari. Eksperimental dasturlar. Eksperimentlarni tanlash va o'tkazish dasturi. Tadqiqot usuli natijaviyligiga ta'sir etuvchi omillar tahlili.

Marketing tadqiqotlarini tashkil etish. Marketing tadqiqotlarining uslubiy asoslari. Marketingda tadqiqotlarning asosiy yunalishlari. Tovarlar bozorlari tadqiqotlari. Iste'molchilar tadqiqotlari. Bozorning firmalar tuzilishini tahlil etish. Korxonaning ichki muhiti tadqiqoti, Marketing tadqiqotlari xizmati boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi. Marketing integriyatsiyasi tizimi va marketing tadqiqotlarini tashkil etish. Korporativ va shartnomaviy vertikal marketing tizimlarida marketing tadqiqotlarini tashkil etish.

8-mavzu. Menejmentda tadqiqotlarning sifatga doir usullari

Sifatga doir usullar yordamida echiladigan sifatga doir tadqiqotlarning asoslari, maqsadlari va vazifalari. Sifatga doir usullarning tarixi. Sifatga doir tadqiqotlarning o'rniga berilgan zamonaviy baholar. Ijtimoiy voqelik tadqiqotlarida sifat va miqdor usullari: ijtimoiy voqelik tadqiqotlarida sifat usullari bilan echiladigan maqsad va vazifalarini taqqoslash. Tashkilotda sifat tadqiqotlarini qo'llash sohalari. Marketing muammolarini echishda sifat usullarini qo'llash. Jamoatchilik bilan munosabatlarni qurish (PR) sohasidagi muammolarni echishda sifat usullarini qo'llash. Inson resurslarini boshqarishga doir muammolarni echishda sifat usullarini qo'llash. Firma maqsadini aniqlash va strategiyasini ishlab chiqishda sifat usullarini qo'llash. Sifat tadqiqotlarining shakllari: kuzatuv, guruhlararo munozara yoki fokus guruh, yakka tartibdagi chuqurlashtirilgan intervyu, keys-stadi. Ishlab chiqilgan sifat tadqiqotlari dasturlarining kuchli tomonlari va cheklovlar, ishonchliligi. Sifat usullarini o'zlashtirish: o'zini-o'zi kuzatish natijalari.

9-mavzu. Menejmentda tadqiqotlarning statistik va ekonometrik usullari

Ma'lumotlarni statistik va ekonometrik tahlil qilish usullari. Ta'riflovchi statistika usullari. Vaqt qatorlarini tahlil etish usullari. Ma'lumotlarni ko'p o'lchamli statistik tahlil usullari. Menejmentda o'zaro bog'liqliklarni korrelyatsion - regression modellashtirish.

10-mavzu. Menejmentda tadqiqotlarning samaradorligi

Tadqiqotlar samaradoligi tushunchasi. Tadqiqotlar samaradorligini shakllantiruvchi asosiy omillar. Boshqaruvning tashkilotchilik salohiyati. Menejmentda tadqiqotlar.

III. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Boshqaruv tizimlarini tadqiq etish uslubiyati va uni tashkil etish.
2. Boshqaruv tizimlarini tadqiq etish konsesiyasini ishlab chiqish.
3. Tadqiqotlarni o'tkazish bosqichlari ta'rifi.
4. Tashkilot faoliyati haqidagi malumotlarni olish manbalari.
5. Menejmentda tadqiqot usullarini tarkiblashtirish.
6. Menejmentda tadqiqot usullari: aqliy xujum usuli.
7. Menejmentda tadqiqot usullari: ssenariylar usuli
8. Menejmentda tadqiqot usullari: Delfi usuli.
9. Menejmentda tadqiqot usullari: maqsadlar daraxti usuli.
10. Menejmentda tadqiqot usullari: morfologik tahlil.
11. Menejmentda tadqiqot usullari: ekspert baholash usuli.
12. Menejmentda tadqiqot usullari: tashkil etilgan strategiyalar usuli.
13. Menejmentda tadqiqot usullari: ishbop o'yinlar.
14. Menejmentda tadqiqot usullari: tahliliy usullar.
15. Menejmentda tadqiqot usullari: statistik usullar.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bila jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tkazilishi, mos ravishda munosib, pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Fan bo'yicha kurs ishi (loyihasi)

Fan dasturi bo'yicha kurs ishi rejalashtirilmagan.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Boshqaruv tizimi tadqiq etishda eksperiment usuli: tushunchasi., turlari, ularni rejelashtirish.
2. Tafakkur fikrlash shakli sifatida.
3. Xulosa chiqarish fikrlash shakli sifatida.
4. Tushuncha shakllantirish fikrlash shakli sifatida.
5. Savol berish mantiqiy voqelik sifatida.